

**αντιεξουσιαστικό
στέκι παντείου**
στο ισόγειο του γυάλινου κτιρίου
+ συνέλευση βιβλιοθήκης

Η ΑΘΛΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΠΟΗΤΙΚΟΥ ΙΗΣΟΥΪΤΙΣΜΟΥ

αποσπάσματα του
Τζαφράνκο Σανγκουινέτι

Το παρακάτω απόσπασμα αποτελεί μέρος του προλόγου του Τζανφράνκο Σανγκουινέτι στο βιβλίο του «Περί Της Τρομοκρατίας Και Του Κράτους: πρώτη κοινολόγηση της πρακτικής και της θεωρίας της τρομοκρατίας». Ο χρόνος και ο τόπος που γράφτηκε (Ιταλία, τέλη του `70) δικαιολογούν το θριαμβευτικό ύφος του κειμένου, ύφος που ανταποκρινόταν στη συνολική αμφισβήτηση του προλεταριάτου («όλων όσων δεν έχουν καμία εξουσία πάνω στη ζωή τους, και το ξέρουν») εκείνη την εποχή σε παγκόσμια κλίμακα. Άρνηση της εργασίας, και όλων των κοινωνικών ρόλων (φύλων, κοινωνικής θέσης) που είχαν στήσει τα αφεντικά («τους κεφαλαιοκράτες και τους γραφειοκράτες του λεγόμενου κομμουνιστικού κόμματος») σε όλο τον κόσμο στην κυριολεξία με την πλάτη στον τοίχο. Ένα αδιέξοδο από το οποίο τελικά κατόρθωσαν να βγουν, έστω και προσωρινά, πατώντας απ' τη μια στις ίδιες τις συλλογικές προλεταριακές αρνήσεις τις οποίες και αφομοίωσαν μετατρέποντάς τις σε ατομικά - καταναλωτικά «θέλω» και απ' την άλλη στο θέαμα της τρομοκρατίας με το οποίο όλοι αυτοί (παρακρατικοί, πράκτορες, διανοούμενοι, σταλινικοί) πέτυχαν με το πρόσχημα του πολέμου ενάντια στην τρομοκρατία να συσπειρώσουν τους υπηκόους κάτω απ' τις φτερούγες του Κράτους, να περάσουν και να δικαιολογήσουν μια σειρά από τρομονόμους και να ποινικοποιήσουν κάθε αγωνιζόμενο κομμάτι του προλεταριάτου με την κατηγορία του «συνοδοιπόρου». «Η με το κράτος ή με τους τρομοκράτες», ούρλιαζαν. Στο βιβλίο αυτό ο Σανγκουινέτι επιχειρεί να δει πίσω από το θέαμα της τρομοκρατίας, αναλογιζόμενος με βάσιμα (χωρίς απαραίτητα να τα υιοθετούμε) επιχειρήματα (πλατεία Φοντάνα – δολοφονία Μόρο) πως αφού το κράτος ωφελείται από αυτή, τότε άμεσα ή έμμεσα είναι αυτό που κινεί τα νήματα πίσω από τις σκιώδεις τρομοκρατικές οργανώσεις οι οποίες εξαιτίας της δομής τους δεν είναι ξεκάθαρο πότε είναι δημιουργήματα των κρατικών υπηρεσιών και πότε απλώς ελέγχονται από αυτές.

Αν και η σημερινή εποχή είναι διαφορετική, αν και τα αφεντικά απ' το `80 περνάνε στην αντεπίθεση και αν και οι αρνήσεις μας δεν μπορούν ούτε σαν κακόγουστο αστείο να συγκριθούν με την έκταση και τον πλούτο των αρνήσεων των προηγούμενων δεκαετιών, η στάση των διανοούμενων και των πληρωμένων κοντυλοφόρων του Κράτους, φιλελεύθερων ή σταλινικών, παραμένει το ίδιο σιχαμερή και θρασυδειλη. Αλλά σε μια κοινωνία όπου ο πολιτικός κόσμος έχει πέσει σε βλαβερή ηλιθιότητα και την ίδια στιγμή η κοινωνία έχει γίνει ηλίθια ιδιωτική, αυτοί οι γελοίοι είναι πραγματικά επικίνδυνοι. Οι λόγοι τους δεν είναι απλά το παραλήρημα και οι απειλές ενός που κανένας δεν παίρνει στα σοβαρά, αλλά μεταφράζονται σε σφαίρες και περισσότερη καταστολή. Οι μελέτες, οι έρευνες και τα ινστιτούτα που συμμετέχουν, κάνουν πιο ανυπόφορες τις ήδη ανυπόφορες συνθήκες επιβίωσης. Το να γνωρίζεις όμως τη θέση σου στη συγκεκριμένη συγκυρία δεν αποτελεί καθόλου ένδειξη ηττοπάθειας, καθώς όπως αναφέρει και ο Σανγκουινέτι «η ίδια η φύση αυτού του πολέμου είναι τέτοια που οι ιδιοκτήτριες τάξεις να μην μπορούν να εξαλείψουν τον εχθρό τους, δηλαδή να καταργήσουν το προλεταριάτο, χωρίς να καταργήσουν τις ίδιες τις συνθήκες της υπεροχής τους: έχουν ανάγκη το προλεταριάτο, το προλεταριάτο δεν τις έχει ανάγκη [...]

Κάθε *ανατύπωση* στα πλαίσια αυτού του εγχειρήματος δεν προϋποθέτει ότι υιοθετούμε απόλυτα τις θέσεις του συγγραφέα του εκάστοτε κειμένου, αλλά τη θεωρούμε σημαντική στην προοπτική της όξυνσης της κριτικής του υπάρχοντος.

Στο χώρο του στεκιού λειτουργεί *δανειστική βιβλιοθήκη* καθώς και αρχείο με αναρχικά και αντιεξουσιαστικά έντυπα. *Το στέκι είναι ανοικτό καθημερινά, μετά τις 12 το μεσημέρι.*

Ο Τζαφράνκο Σανγκουινέτι > > > > > > > >

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. «Έτσι τώρα προσελκύουν με ανταμοιβές τους καταδότες, φάρα που φτιάχτηκε για το δημόσιο χαλασμό και που ούτε η τιμωρία δεν τους συγκρατεί ποτέ αρκετά». (Σ.τ.μ.)
2. Εδώ δε μπορούμε παρά να διακρίνουμε μία αναλογία στην απαγγελία κατηγοριών βάση του τρομονόμου σε συλληφθέντες της εξέγερσης του Δεκέμβρη, καθώς και τη βελτιωμένη πρόταση της Μαραγκοπούλου για το «ιδιώνυμο της κουκούλας» με το οποίο προτείνει την άμεση σύλληψη σε όποιον καλύπτει σε δημόσιο χώρο τα χαρακτηριστικά του προσώπου του (σημείωση δική μας).
3. Σφραγισμένα γράμματα του βασιλιά πριν από τη γαλλική επανάσταση, που περιείχαν διαταγές σύλληψης ή εξορίας δίχως δίκη (Σ.τ.μ.). Όλη αυτή η φράση θυμίζει στους Ιταλούς το πρώτο άρθρο του Συντάγματος τους: «η Ιταλία είναι μία δημοκρατική πολιτεία που βασίζεται στην εργασία» (Α. τ.γ.μ.).

ενώ οι ιδιοκτήτριες τάξεις είναι υποχρεωμένες να θεωρούν κάθε νίκη τους προσωρινή, και ανασφαλή κάθε ανακωχή που τους παραχωρεί το προλεταριάτο, το προλεταριάτο από την μεριά του είναι αναγκασμένο από την ίδια του τη συνθήκη να μην μπορεί να δεχτεί καμιά ειρήνη παρά μόνο ως νικητής».

Τελειώνοντας, θεωρούμε τόσο το βιβλίο όσο και το απόσπασμα που παραθέτουμε επί-καιρο την εποχή που διανύουμε όπου τα αφεντικά θέλουν να λύσουν τους όποιους λογαριασμούς τους με τους από κάτω προκειμένου να έχουν τα χέρια τους λυμένα για να περάσουν στην επίθεση. Αρκεί να το δούμε (όπως πρέπει να βλέπουμε κάθε έργο του παρελθόντος) χωρίς τους συναισθηματικούς χρωματισμούς και τις εκτιμήσεις που ανταποκρίνονταν στις πραγματικές συνθήκες και τη δυναμική των δυο στρατοπέδων εκείνη την εποχή. Αρκεί να αναλογιστούμε τις σημερινές συνθήκες. Πάντως το παρακάτω απόσπασμα θυμίζει έντονα τις μπουρδες που έσπευσαν να ξεστομίσουν οι κάθε είδους «ειδικοί» μετά την εξέγερση του Δεκέμβρη.

[...] Στην εποχή μας ο διανοητικός ισουϊτισμός ονομάζει «δημοκρατία» την αυθαιρεσία, «ελευθερία» την ελευθερία να λες ψέματα και «μαρτυρία» τη συστηματική και υποχρεωτική κατάδοση: «Sic delatores, genus hominum publico exitio repertum et ne roenis quidem umquam satis coercitum, per praemia eliciabantur»¹, έλεγε ο Τάκιτος, που αντίθετα από τους διανοούμενούς μας όμως, ομολογούσε πως προτιμούσε τους κινδύνους της ελευθερίας από την ηρεμία της σκλαβιάς. Οι ίδιοι αυτοί διανοούμενοι, αφού εξέτασαν το ζήτημα του θάρρους απ' όλες τις μεριές, συμπέραναν περήφανα πως σήμερα πρέπει κανείς να έχει το θάρρος να είναι δειλός. Ο συλλογισμός που είναι περισσότερο της μόδας αυτόν τον καιρό είναι απλός: αν αγαπάτε τη δημοκρατία, πρέπει να την υπερασπιστείτε* για να την υπερασπιστείτε πρέπει να πολεμήσετε τους εχθρούς της* καμιά θυσία δεν είναι μεγάλη, αν είναι να πολεμήσετε τους εχθρούς της δημοκρατίας: ο ευγενής σκοπός αγιάζει όλα τα μέσα* καμιά δημοκρατία για τους εχθρούς της δημοκρατίας! Αυτό που ουσιαστικά δεν ήταν δημοκρατία, τώρα έπαψε εμφανώς να `ναι δημοκρατία.

Και ποιοι είναι δηλαδή αυτοί οι εχθροί της δημοκρατίας; Εχθροί της δημοκρατίας είναι όλοι όσοι αντικειμενικά τη βάζουν σε κίνδυνο, υπερασπίζοντας ιδέες που είναι ασυμβίβαστες μ' αυτήν, και επίσης όλοι όσοι, με το να μην υποστηρίζουν αυτό το Κράτος, υποστηρίζουν αντικειμενικά τους εχθρούς του. Με μια λέξη, εχθροί αυτής της δημοκρατίας είναι όλοι όσοι εφαρμόζουν τη δημοκρατία.

[...] Πολιτικοί, οικονομολόγοι, ψυχολόγοι, διανοούμενοι, ειδικοί της κοινής γνώμης κι όλοι οι άλλοι ηλίθιοι που χαϊδεύονται σαν πουτάνες με την εξουσία, αναφέρονται συνεχώς σ' αυτά τα «σοβαρότατα προβλήματα», προσέχοντας ωστόσο καλά να μην τα ονοματίσουν πραγματικά: αυτοί που τους τρέχουν τα σάλια και κουνάνε την ουρά από χαρά κάθε φορά που το αφεντικό τους ζητάει να μυρίσουν ένα καινούργιο φαινόμενο, που διαμέσου του εκδηλώνεται η ίδια κρίση, αυτοί που αγαπούν τόσο πολύ τους ορισμούς και τις ετικέτες, νάτοι τώρα που βρίσκουν χίλιες προφάσεις για να μην ονομάσουν ποτέ αυτό που η επιστήμη τους δεν μπορεί να λύσει, αλλά που δεν θα `θελαν να λυθεί από άλλους. Στην πραγματικότητα, το επάγγελμά τους έγκειται πια κατ' ουσία στο να φανούν απαραίτητοι σ' αυτούς που τους δίνουν δουλειά και αυτή ακριβώς είναι η κύρια απασχόλησή τους, σε μιαν εποχή που το προλεταριάτο σκέφτεται πως ούτε αυτοί ούτε τα αφεντικά είναι απαραίτητοι. Παρόλο που ένα τέτοιο φαινόμενο μπορεί να φαίνεται περίεργο, δεν μπορούμε βέβαια να πούμε πως αυτό είναι που καθορίζει το καινοφανές της εποχής μας, μια και αποτελεί απλώς μια συνέπεια της και όχι την πιο ενδιαφέρουσα. Κι αν υπάρχει κάτι που να ξαφνιάζει σ' αυτό το φαινόμενο της γενικής κατατρόπωσης, είναι μονάχα η εξοργιστική υπόληψη που συνεχίζουν να απολαμβάνουν παρόμοιοι ειδικοί στα μάτια εκείνων που τους χρησιμοποιούν ακόμα, περιμένοντας ποιος ξέρει τι. Σε τούτο, όπως και σ' όλα τα' άλλα, αυτοί επιβεβαιώνουν το παλιό ρητό: κατά κύρην, κατά δούλο (tale il padrone, tale il servitore).

ήταν στην πλειοψηφία τους φιλοσταλινικοί, είχαν έναν αναντικατάστατο ρόλο στη διάδοση όλων των ψεμάτων γύρω από τον σοσιαλισμό και την επανάσταση. Σήμερα που δεν μπορούν πια να πουν ψέματα για τον σοβιετικό ή τον κινέζικο ή τον βιετναμέζικο «σοσιαλισμό», έχουν περιοριστεί στο να διαδίνουν ασύστολα τα ψέματά τους σχετικά με την αστική δημοκρατία, που για να τη διασώσουν δέχονται ευχαρίστως κάθε θυσία, ακόμα και να τη στερηθούν. Έτσι, πέρασε χωρίς διαμαρτυρίες και προς τιμήν του φετίχ των δημοκρατικών εγγυήσεων το κυβερνητικό διάταγμα για κράτηση, για την αύξηση των ποινών για τις τρομοκρατικές πράξεις, καθώς και για την «κατοχή εγγράφων ανατρεπτικού περιεχομένου», ενώ οι καινούριες ρυθμίσεις περί προφυλάκισης επιτρέπουν από δω και μπρος να κρατούν στη φυλακή ένα κατηγορούμενο για δώδεκα χρόνια χωρίς καμιά δίκη. Στο εξής η ιταλική δικαιοσύνη, που η αυλοδουλεία της δεν ήταν ποτέ κρατικό απόρρητο και δεν χρειάζεται να αποδειχτεί τώρα, δεν θα `χει να μπαίνει καν στον κόπο να αποδείξει την ενοχή του οποιουδήποτε για να τον καταδικάσει ντε φάκτο σε 12 χρόνια, και αυτό σαν πρώτη δόση: από δω και πέρα η κατηγορία συμπίπτει με την καταδίκη και ο μύθος της δημοκρατικής νομιμότητας στην Ιταλία έληξε ακόμα και σα μύθος². Η Ιταλία είναι μια δημοκρατική πολιτεία που βασίζεται στην εκμετάλλευση της εργασίας και στα lettres de cachet³.

Και για ν' αντιληφθούμε επαρκώς πόσο είναι το διατρανωμένο «θάρρος» αυτών των αρπάγων, αρκεί να αναλογιστούμε την προσωρινότητα και την τωρινή σαθρότητα της κοινωνικής τους θέσης, μέσα σε μια ταξική κοινωνία ανασφαλή σαν τη δικιά μας. Κατά τα άλλα, εννοείται πως κανείς δεν τους ζητάει να `ναι θαρραλέοι.

[...] Αυτές οι άνευρες και κουρασμένες «πολεμικές», που επαναλαμβάνονται και που αποτελούν τη βασική διασκέδαση όλων των ευνούχων της εξουσίας, δηλαδή των διανοούμενων, αποδείχνουν για άλλη μια φορά την αγιάτρευτη ανημπόρια όσων παίρνουν μέρος σ' αυτές: τα όπλα της «κριτικής τους» δεν κόβουν γιατί, όπως θα `λεγε ο Καμώες, έχουν «σκεπαστεί από τη σκουριά της [κοινωνικής] ειρήνης», που τη χάρηκαν πάρα πολύ καιρό, αλλά μόνο μέχρι πριν από λίγο. Και είναι γνωστό πως η βλακεία είναι ίσως το μόνο ελάττωμα που δεν μπορεί να διορθωθεί, ακριβώς επειδή τα αποτελέσματά της είναι απίστευτα, ακόμα πιο τεράστια και από των πιο δυνατών παθών.

Αυτοί οι θαρραλέοι κύριοι, έστω και μόνο για ν' αποφύγουν τη δυστυχία του να προστατευτούν από μόνοι τους, θέλουν να προστατέψουν τους θεσμούς, θεσμούς που πια δεν μπορούν καν να θέσουν σε λειτουργία, θεσμούς που ο αρχαϊσμός τους ούτε κάνει σεβαστούς ούτε καθοσιώνει. Ίσα-ίσα, ετούτοι χάνουν την υπόληψή τους μέρα με τη μέρα, γερνώντας ακόμα πιο γρήγορα κι από τους κορυφαίους τους. Και καθώς η παρακμή τους γίνεται όλο και πιο προφανής, εμπνέουν μια τόσο πιο καθολική περιφρόνηση, όσο ξεπέφτει συνεχώς η ικανότητά τους να βλάψουν. Έτσι ο πολιτικός κόσμος έχει πέσει σε μια βλαβερή ηλιθιότητα την ίδια στιγμή που η κοινωνία έχει γίνει πιο έξυπνη. Αυτή η εξυπνάδα κι αυτή η ηλιθιότητα βλάπτουν το ίδιο την εξουσία, που χτυπιέται συνεχώς απ' έξω και υπονομεύεται στο εσωτερικό της.

Ο κοινωνικός πόλεμος που ετοιμάζεται, βάζει κιόλας σε κίνηση όλα τα άτομα κι όλες τις τάξεις της κοινωνίας γιατί, καθώς διακυβεύονται τα συμφέροντα ολονών, προκαλεί το ενδιαφέρον ολονών για τη μάχη και καλεί τον καθένα να διαλέξει το στρατόπεδό του: από τη μια μεριά, όλοι όσοι φοβούνται έναν πόλεμο που δεν καταφέρνουν πια να αποτρέψουν, όπως οι κεφαλαιοκράτες και οι γραφειοκράτες του λεγόμενου κομμουνιστικού κόμματος' από την άλλη, όλοι όσοι δεν έχουν καμιά εξουσία πάνω στη ζωή τους, και το ξέρουν.

[...] Η δραστήρια δουλοπρέπεια με την οποία όλη η αριστερή διανοήση στην αρχή ανέχτηκε και έπειτα ενστερνίστηκε το επίσημο κατηγορητήριο για την τρομοκρατία και εναντίον των Αυτόνομων, θα μπορούσε να φανεί πραγματικά εκπληκτική σε όποιον αγνοεί πως έτσι φέρθηκε πάντα, κάθε φορά που είχε την ευκαιρία να φερθεί διαφορετικά. Δέχτηκαν στο ακέραιο και κατόπιν διέδωσαν την εκδοχή του Κράτους και των σταλινικών για τα γεγονότα, χωρίς τον παραμικρό σεβασμό της ιστορικής αλήθειας ή της υποτιθέμενης «αξιοπρέπειας του πνευματικού ανθρώπου». Είναι άλλωστε πασίγνωστο πως οι Ιταλοί διανοούμενοι, που

Μέσα σ' ένα τέτοιο πλαίσιο αποσύνθεσης του παλιού κόσμου, η ψεύτικη συνείδηση που βασιλεύει αυτή τη στιγμή, αλλά που πια δεν κυβερνά, κατηγορεί ξεδιάντροπα τη νεαρή προλεταριακή γενιά, που έχει ριχτεί στην επίθεση εναντίον της κοινωνίας του θεάματος, πως δεν είναι σε θέση να επιλύσει τα ζητήματα που βρίσκονται στην πηγή της ανταρσίας της και στη ρίζα της κρίσης, που βολοδέρνει όλες τις υπάρχουσες εξουσίες. Το αντίθετο αληθεύει: γιατί αυτό που της προσάπτουν στην πραγματικότητα, είναι ότι θέτει ζητήματα που η εξουσία δεν μπορεί να λύσει, από τη στιγμή που εκείνο που αμφισβητείται είναι η ίδια η εξουσία.

Και σε τι συνίστανται αυτά τα περίφημα «προβλήματα», που όλοι οι υπόδουλοι στοχαστές τα κρατούν στην ανωνυμία ή τα πλαστοποιούν; Ποια είναι συγκεκριμένα; Η διαιρεμένη σε τάξεις κοινωνία, η δουλειά, η ιδιοκτησία, οι ίδιες οι συνθήκες, μέσα στις οποίες είμαστε υποχρεωμένοι να παράγουμε και να καταναλώνουμε, όπως επίσης και όλα όσα πρέπει να παράγουμε και να καταναλώνουμε, τα φέματα της αστικής «δημοκρατίας» και «ελευθερίας», όπως επίσης και των γραφειοκρατών περί «κομμουνισμού» και «ισότητας», με μια λέξη η κοινωνία του θεάματος στο σύνολό της, βρίσκονται σε μια φάση όπου πια δεν λειτουργούν, την ίδια στιγμή που η πραγματικότητά τους τίθεται υπό συζήτηση σε παγκόσμια κλίμακα, και υφίσταται την επίθεση μιας άρνησης που δεν είναι ούτε περιστασιακή ούτε μερική, αλλά σταθερή και ολική.

Όλοι οι προλετάριοι έχουν διαπιστώσει πάνω στο πετσί τους πως το να δουλεύεις γι' αυτό τον κόσμο σημαίνει απλώς να ανταλλάξεις τη ζωή σου και το χρόνο σου μ' έναν άθλιο μισθό, που όμως εγγυάται είτε την επιβίωση είτε τη διαιωνιζόμενη ανασφάλεια. Και ακριβώς, η μισθωτή δουλειά σήμερα αμφισβητείται και τελικά απορρίπτεται με χίλιους διαφορετικούς τρόπους και αφορμές. Ο Ιταλός εργάτης και σ' αυτό πιο διαλεκτικός από τα αφεντικά του, ανακαλύπτει και πάλι μιαν αλήθεια που ο γερο-Χέγκελ είχε διατυπώσει με αφέλεια χωρίς να πολυζυγιάσει τις συνέπειές της ούτε και να προβλέψει την εξέλιξή της: «Δουλεύω σημαίνει: εκμηδενίζω τον κόσμο ή τον καταριέμαι».

Μέχρι τώρα οι εργάτες περιορίστηκαν στο να καταριούνται αυτό τον κόσμο το θέμα τώρα είναι να τον εκμηδενίσουν.

«Μη δουλεύετε ποτέ!» έγραφαν οι τοίχοι του Παρισιού εδώ και δέκα χρόνια, στην επανάσταση του Μάη και το Φλεβάρη του 1977, το ίδιο αυτό σύνθημα ξαναεμφανιζόταν στους τοίχους της Ρώμης, έντονα ενισχυμένο από το απλό γεγονός ότι στο μεταξύ είχε μεταφραστεί στα πολλωνικά από τους εργάτες του Σέτιν, του Γκντάνσκ, του Ούρσου και του Ράντομ, το 1970 και 76 κι επίσης στα πορτογαλικά από τους εργάτες της Λισαβώνας το 1974.

Το ξεπέρασμα της οικονομίας είναι παντού στην ημερήσια διάταξη και οι προλετάριοι, αφνούμενοι τη δουλειά, αποδείχνουν ότι ξέρουν πολύ καλά πως η δουλειά είναι πια κυρίως

μια πρόφαση για να τους κρατούν συνεχώς υπό έλεγχο, αναγκάζοντας όλους τους εργάτες να ασχολούνται πάντα με άλλα από τα αληθινά τους συμφέροντα: πρέπει να σβήσουν από τη σημαία τους την συντηρητική αρχή: ίσος μισθός για ίση μέρα εργασίας» και να γράψουν το επαναστατικό σύνθημα: «κατάργηση της μισθωτής δουλειάς!» (Μάρξ).

[...] Τώρα που η εποχή των ταραχών έχει αρχίσει παντού να ταραξίζει τον ύπνο των κυρίαρχων τάξεων, όλοι αυτοί οι περιπαθείς ιδεολόγοι που ψάχνουν για ιδέες έχουν χάσει ακόμα και το κοινό τους, αλλά σε αντιστάθμισμα βρήκαν σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις μια ανέλπιστη απασχόληση ως συνήγοροι του παλιού κόσμου. Στην Ιταλία, όπου η κρίση είναι μεγαλύτερη, έχασαν έπειτα κάθε συστολή και, σε κάθε βήμα προς τα μπρος της ανατροπής νάτσι που περιβάλλονται, όλο βιασύνη, την τήβεννο των πατεράδων της πατρίδας, νάτσι που ξανακουρδίζονται σαν παλιοί κούκοι για να μας χτυπήσουν πάλι τις ίδιες κοινοτοπίες προς υπεράσπιση της πολιτειακής τάξης και τις εθιμοτυπικές ασημαντότητες υπέρ των δημοκρατικών θεσμών, με την ίδια υπεροπτική επιτηδευμένη αυτοπεποίθηση, όπως οι ιερείς μιας εκκλησίας που δεν έχει πιστούς, γιατί λείπει η πίστη στο θαύμα που τους υπόσχονται: ότι δηλαδή η ιστορία θα σταματήσει μαρμαρωμένη μπροστά στα μαγικά τους λόγια.

Κάθε φορά που σκανε μύτη στην τηλεόραση ή που, από τις πρώτες σελίδες των εφημερίδων, ξεδιάντροπα μας παραινούν να εκτιμάμε τις τέρψεις αυτής της δημοκρατίας που γεννήθηκε, πούτσες, μες από την αντίσταση, όπως εκείνοι γεννήθηκαν μες από το αξιότιμο μουνί των μανάδων τους, οι Βαλιάνι, οι Αμέντολα, οι Αζόρ Ρόζα, οι Μοράβια, οι Μπόμπιο, οι Μπόκκα κλπ. αποδεικνύουν ότι δεν θέλουν να καταλάβουν ούτε καν πως τα βίαια και αντιφατικά ανασκιρτήματα που τρέφουν τις στήλες μας δείχνουν μονάχα πως ο καιρός τους έχει περάσει και πως ένας νέος κόσμος βγαίνει στο φως. Αυτές οι γέρικες καρυάτιδες, που ελπίζουν πως θα στηρίξουν για ακόμα μια στιγμή το βεβηλωμένο και ετοιμόρροπο ναό των κυρίαρχων ψεμάτων και καταχρήσεων, αυτοί οι εξτρεμιστές της συναίνεσης και φανατικοί της νομιμότητας, δεν ξέρουν πως οι νόμοι τους δεν ορίζουν το μέλλον και πως, προτού να περάσουν από δίκη οι νέοι άνθρωποι, ταιριάζει να περάσουν από δίκη οι παλιοί νόμοι. Κι εξάλλου, αυτοί οι κύριοι, που έχουν συνεχώς στο στόμα και μας πρήζουν τ' αυτιά κι όλα τ' άλλα με τη «δημοκρατία» και την «ελευθερία», ξέρουν γι' αυτές όσα ξέρει από χρώματα ένας τυφλός από γεννησιμιού του. Η απόδειξη είναι απλή: αν γνώριζαν έστω την αληθινή σημασία αυτών των λέξεων, δεν θα τις χρησιμοποιούσαν με τόσην ελαφρότητα, μιλώντας για την άθλια Πολιτεία μας. Αλλ' όταν θα επιβληθεί η αληθινή δημοκρατία – όταν δηλαδή όλη η εξουσία απόφασης και εκτέλεσης θα ανήκει στα επαναστατικά εργατικά Συμβούλια, όπου κάθε εκπρόσωπος μπορεί κάθε στιγμή ν' ανακληθεί από τη βάση – ε λοιπόν, τότε θα δούμε επίσης πως αυτοί οι κύριοι που σήμερα μιλάνε συνεχώς και τυχάρπαστα για δημοκρατία, θα την πολεμήσουν ή, το πιθανότερο, ακολουθώντας τη φύση τους θα το βάλλουν στα πόδια. Αλλά μπροστά στα αγέρωχα και αυθάδικα καλέσματα με τα οποία μας φιλοδωρούν σήμερα, οι νεαροί προλετάριοι είναι υποχρεωμένοι να συμπεράνουν πως αυτοί οι σε-

βαστοί φενακιστές είναι τόσο αλληλέγγυοι στην αντρεία τους υπεράσπιση όλων των σημερινών ψεμάτων και καταχρήσεων όχι κατά τύχη, μα επειδή λαβαίνουν αδρές αμοιβές. – [Πόσα εκατομμύρια πληρώνεται, το μήνα ή τη βδομάδα, ο έντιμος Λέο Βαλιάνι για να γράφει αυτά που γράφει; Και τι θα έγραφε αν είχε το μισθό και τη ζωή ενός εργάτη; Και ο Μπόκκα; κι όλοι οι άλλοι;]-

Ο Λίχτενμπεργκ έλεγε πως δεν γνώριζε άνθρωπο πάνω στη γη που, έχοντας γίνει κάθαρμα για χίλια τάληρα, δεν θα προτιμούσε να `χε μείνει ένας τίμιος άνθρωπος για το μισό ποσό.

Χαθείτε, χοντροκομμένη μασκαράτα, τσαρλατάνοι αθεράπευτων κακών: φοβάστε πάρα πολλά πράγματα για να σας φοβηθεί κανείς και σέβεστε πάρα πολλά για να σας σεβαστεί! Κρίνετε τα πάντα λάθος, ενώ ο κόσμος αρχίζει να σας κρίνει σωστά: δεν έχετε πάρει χαμπάρι πως η μισή χώρα γελάει μαζί σας κι ότι η άλλη μισή σας αγνοεί; Μάθετε τουλάχιστον πως μπροστά σε τούτη την κωμικοτραγική φάρσα, γιατί τέτοια είναι η ύπαρξή σας, το στρατοδικείο της κριτικής μας όπου να `ναι γιορτάζει τις κρόνιες γιορτές του! Κι ως μη μου προσάψουν πως προσφεύγω στην ύβρη: από το Δάντη κι έπειτα, όλοι όσοι κοίταξαν με ξεκάθαρη ματιά τους άρχοντές μας της στιγμής και τους υπηρέτες τους, αναγκάστηκαν πάντοτε να προσφύγουν στην ύβρη. Γιατί δεν αρκεί να κρίνουμε τα έργα και τους λόγους των ανθρώπων* πρέπει επίσης να κρίνουμε τους ανθρώπους από τους λόγους και τα έργα τους.

Μέχρι τώρα, η χώρα στο σύνολό της στάθηκε απλώς θεατής των υπουργών της και όλων εκείνων που την εξαπατούν και της μιλάνε στ' όνομά της. Τώρα ήρθε αντίθετα η ώρα ν' αρχίσει να τους κρίνει, ήρθε η ώρα να αποδώσει «τα του Καίσαρος τω Καίσαρι»: εικοσιτρείς μαχαιριές.

[...] Αν λοιπόν σήμερα παρακολουθούμε το εποικοδομητικό θέαμα που μας προσφέρουν καθημερινά όλοι οι συνήγοροι του παλιού κόσμου, που ερεθισμένα και με θέρμη παίρνουν το λόγο για να εκσπερματώσουν, με τη σειρά ή όλοι μαζί, ο καθένας τη δικιά του δημηγορία, αυτό συμβαίνει επειδή φοβούνται κάθε φορά πως θα `ναι η τελευταία τους και γιατί νιώθουν όλοι τους αμυδρά αλλ' όχι αναίτια, πως το δικαστήριο της ιστορίας πρόκειται να εκτελέσει μια απόφαση που παραέχει αναβληθεί. Κι αν σ' αυτές τις μάταιες ομιλίες οι έμμισθοι συνήγοροι κάθε υπερβασίας μοιάζουν καμιά φορά θαρραλέοι, αυτό συμβαίνει μόνο επειδή, όταν ο φόβος έχει ξεπεράσει ένα ορισμένο όριο, η παρρησία και η δειλία γεννάνε για λίγες στιγμές παρόμοια σημάδια.

Όλα αυτά δείχνουν πως μπορούμε να πούμε για το κουράγιο, αυτό που `λεγε ο Μαρξ για τη συνείδηση: δεν καθορίζει βέβαια το θάρρος των ανθρώπων την κοινωνική τους κατάσταση, αλλά αντίθετα η κοινωνική τους κατάσταση καθορίζει το θάρρος και τη δειλία τους.